

Панельні дискусії «Рік Культурної Спадщини в Європі до уваги Українського Парламенту» 2018

Організовані та проведені нашою Лабораторією, за ініціативи та підтримки Товариства охорони пам'яток історії та культури України, Центру пам'яткознавства НАНУ і УТОПІК і забезпечення ГО «Громада Андріївський Узвіз», UKRMEDIA, ГО «Спадщина предків», дві **панельні дискусії «Рік Культурної Спадщини в Європі до уваги Українського Парламенту»**, що відбулися у Галереї «Печерській» 29 березня та 5 квітня 2018 р., дозволили сформувані об'єктивні рекомендації **Товариству охорони пам'яток історії та культури України** для доповіді на Парламентських слуханнях 18 квітня 2018 року та розставити необхідні акценти.

(1)

На першому засіданні 29 березня в обговоренні взяли участь *представники 15-ти громадських організацій та професійних об'єднань*:

- 1) Товариства охорони пам'яток історії та культури України.
- 2) Центру пам'яткознавства Національної Академії Наук та УТОПІК.
- 3) Національного комітету ІКОМОС України.
- 4) Академії будівництва України.
- 5) Громадської ради при Мінкультури.
- 6) ГО «Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури та містобудування».
- 7) ГО «Всеукраїнське «Київське Віче».
- 8) ГО «Відродження «КИЄВОПОДІЛ».
- 9) ГО Київський міський центр УТОПІК.
- 10) ГО «Старий Поділ».
- 11) МБФ «Культурна спадщина меценатів Брацлавщини».

Участь у засіданні Дискусійного клубу взяли також представники організацій:

- 12) Український державний інститут культурної спадщини,
- 13) Разом проти корупції,
- 14) ГО "Жінки майбутнього",
- 15) Озеро Качине

З врахуванням всіх думок та пропозицій було сформовано **головні тези та пропозиції** доповіді **Товариства**:

- 1 З метою створення нової, дієвої системи збереження нерухомої культурної спадщини, необхідне її реформування. Для цього вкрай необхідно **виокремити «Національну агенцію з питань культурного надбання»** (далі – *Нацагенція*), з покладанням функції формування та реалізації політики в сфері збереження та охорони культурної спадщини, яка має бути підпорядкована Кабінету Міністрів України.
- 2 Підпорядкувати створеній Нацагенції державні інституції у сфері реставрації та збереження культурної спадщини Мінрегіону. Національна агенція повинна виконувати функції замовника на реставрацію пам'яток архітектури, для чого у її складі створюється служба замовника.
- 3 Доручити Нацагенції розробку та впровадження **електронної системи Державного реєстру** нерухомої культурної спадщини із публічним доступом до цієї бази даних із наданням місцевим органам охорони культурної спадщини повноважень щодо внесення до нього інформації про попередню реєстрацію об'єктів нерухомої культурної спадщини для подальшого розгляду та прийняття рішення про занесення до Державного реєстру нерухомої культурної спадщини.
- 4 Нацагенції необхідно розробити та впровадити **Єдиний державний реєстр спеціалістів, установ та організацій**, що виконують роботи на об'єктах нерухомої культурної спадщини, з метою вдосконалення системи моніторингу їх діяльності та збереження нерухомої культурної спадщини. Розробити та ввести в дію Положення про сертифікацію фахівців в галузі реставрації.
- 5 Внести **законодавчу ініціативу** щодо сприяння та заохочення інвестування у збереження нерухомої культурної спадщини шляхом формування прозорої системи для **спонсорських та меценатських** внесків.
- 6 Визначити **кримінальну відповідальність за знищення традиційного характеру середовища** шляхом внесення відповідних доповнень до Кримінального кодексу України.
- 7 Забезпечити підготовку та затвердження **регіональних програм «Збереження культурного надбання – перспективний напрямок соціально-економічного розвитку регіону»**.
- 8 Прийняти Закон України «Про **мораторій** на виконання робіт на нерухомій культурній спадщині недержавними установами та організаціями» **на період впровадження реформи** в сфері нерухомої

культурної спадщини, що дозволить досягти оптимального результату при виконанні реформи та забезпечить збереження нерухомої культурної спадщини на території країни. Строк мораторію за попереднім розрахунком становить 8 років, що відповідає програмним заходам реалізації реформи сфери збереження нерухомої культурної спадщини.

- 9 У зв'язку з майбутньою приватизацією сільськогосподарських земель передбачити у законодавчій базі **археологічну експертизу земель**. Що підлягають приватизації. Запровадити систему оцінки та експертизи земельних ділянок, де знаходяться пам'ятки (об'єкти археологічної спадщини). З цією метою необхідно розробити і запровадити у практику пам'яткоохоронної діяльності **Археологічну карту України**, з визначенням територій і зон охорони пам'яток України.
- 10 Організувати та систематизувати взаємодію центрального органу управління з професійною громадськістю, особливо ГО «Українське товариство охорони пам'яток історії та культури», щодо **громадського контролю та популяризації надбання** у процесі реформування сфери збереження нерухомої культурної спадщини.

(2)

В обговоренні під час другої панельної дискусії 5 квітня взяли участь запрошені представники:

- 1) *Управління охорони пам'яток Міністерства культури України,*
- 2) *Управління збереження історичного середовища та охорони об'єктів культурної спадщини Департаменту культури Києва,*
- 3) *Національного комітету ІКОМОС України.*

До висвітлення широкого спектру проблематики та формування пропозицій активно долучились представники 8-ми **громадських організацій та державних і комунальних інституцій**:

- 1) Громадської ради при Київській міській державній адміністрації
- 2) БФ «Дім Сікорського»
- 3) Національного історико-архітектурного музею «Київська Фортеця»
- 4) Київської обласної організації УТОПІК
- 5) ГО «Захист культурної спадщини Києва»
- 6) ГО «Відродження «КИЄВОПОДІЛ»
- 7) ГО «Жінки майбутнього»

8) Українського державного інституту культурної спадщини
Міністерства культури України.

Дискусія розгорнулася навколо:

- 1) поданих на розгляд парламенту законопроектів у сфері збереження культурного надбання
- 2) підсилення відповідальності за свідоме руйнування пам'яток
- 3) нещодавно ухвалених підзаконних актів:

1. «Про внесення змін до Закону України "Про охорону культурної спадщини" (щодо збереження пам'яток культурної спадщини, внесених до Списку всесвітньої спадщини Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) від 22.12.2014 №1553
2. «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини у сфері охорони культурної спадщини та статті 44 Закону України "Про охорону культурної спадщини" від 22.02.2018 №8050
3. «Про внесення змін до деяких законів України з питань удосконалення системи охорони культурної спадщини» від 26.03.2018 № 8202
4. Прийнятої Постанови Кабміну «Про внесення змін до Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць» від 21 лютого 2018 р. N 92

Дискусія розгорнулася і навколо пропозицій виконавчої *директорки НК ІКОМОС України Сердюк О.М.* щодо *вдосконалення системи охорони культурної спадщини* та необхідних діях в наступних напрямках:

- 1 Сформувати *у системі органів виконавчої влади єдиний орган*, із вертикально-інтегрованою структурою з відповідними структурними підрозділами на рівні обласних та районних адміністрацій, на які покласти реалізацію всіх повноважень Центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, передбачених законом, забезпечивши його належною системою наукових, науково-проектних та реставраційних організацій;
- 2 *Визначити органи управління об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО*;

- 3 Розробити **Національну стратегію** збереження та розвитку культурної спадщини України;
- 4 **Вдосконалити законодавчу базу**, що зокрема має передбачати розробку **методики оцінки економічного і соціального потенціалу** об'єктів культурної спадщини і використання згаданого потенціалу при складанні стратегічних планів розвитку відповідних міст і регіонів;
 - 1) розробити нормативи фінансування діяльності національного закладу та Типового положення про **наглядіві ради національних заповідників**;
 - 2) внести зміни та доповнення до Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема, щодо обліку об'єктів, а також об'єктів Всесвітньої спадщини.
 - 3) внести зміни та доповнення до Закону України «Про державний бюджет України», шляхом **збільшення програм за якими фінансується** культурна спадщина, в тому числі виділення фінансування об'єктів Всесвітньої спадщини – за окремою програмою
 - 4) розробити:
 1. **порядок розроблення плану організації території** історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території, а також
 2. **порядок визначення та затвердження меж і режимів** використання зон охорони пам'яток;
 3. **форму електронного паспорта**, та
 4. **електронну базу паспортів** об'єктів культурної спадщини Мінкультури;
- 5 Внести зміни та доповнення до Постанови Кабінету міністрів України від 18 квітня 2012 р. № 606 «Про затвердження рекомендаційних переліків структурних підрозділів обласної, Київської та Севастопольської міської, районної, районної в м. Києві та Севастополі державних адміністрацій», стосовно окремих структурних підрозділів в сфері охорони культурної спадщини;
- 6 Оптимізувати систему обліку і контролю за станом використання, збереження і реставрації пам'яток – впровадити програмну розробку **«База даних пам'яток** культурної спадщини в Україні»;
- 7 **Вдосконалити систему фінансування**, шляхом перегляду існуючого «Бюджету споживання» і реформувати бюджетну програму «Збереження історико-культурної та архітектурної спадщини в національних і державних заповідниках, здійснення заходів з охорони

культурної спадщини, паспортизація, інвентаризація та реставрація пам'яток архітектури, культури та світової спадщини ЮНЕСКО»;

- 8 Вжити заходів щодо **удосконалення структури (чисельності працівників)** для забезпечення виконання повноважень у сфері охорони культурної спадщини.

Насамкінець дискусії директорка Українського державного інституту культурної спадщини Міністерства культури України **Пламєницька О.А.**

долучилась до обговорення проблематики галузі та поділилась інформацію про кризовий стан, в якому з 2017 року перебуває підвідомчий міністерству інститут та звернулась з проханням до громадськості щодо підтримки інституції.

В ході зустрічі нами було анонсовано про ініціативу НСАУ та Лабораторії щодо організацію та проведення Експертного семінару з проектування нової системи збереження культурного надбання України, який запланований на 18 травня 2018 р. в Будинку архітектора на вул. Бориса Грінченка, 7.

Пропонуємо фахівцям та експертам долучатись до роботи семінару.